ULKOMINISTERIÖ **Muistio** **Liite 1**
Lakimies Mikael Raivio 20.8.2019

SOPIMUS SUOMEN TASAVALLAN JA UKRAINAN VÄLILLÄ TURVALLISUUSLUOKITELLUN TIEDON VASTAVUOROISESTA SUOJAAMISESTA; ALLEKIRJOITTAMINEN

Kahdenvälisten turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevien sopimusten, jäljempänä tietoturvallisuussopimukset, tarve on viime aikoina kasvanut, koska korkean tietoturvallisuustasoa vaativien tietoaineistojen vaihtaminen ja suojaaminen on ajankohtaistunut kansainvälisen yhteistyön tiivistyessä monissa eri hankkeissa, kuten puolustusalan yhteistyössä ja korkean teknologian kehittämishankkeissa.

Suomella on tällä hetkellä voimassa kahdenväliset tietoturvallisuussopimukset Saksan (SopS 96 ja 97/2004), Ranskan (SopS 66 ja 67/2005), Slovakian (SopS 116 ja 117/2007), Viron (SopS 12 ja 13/2008), Italian (SopS 23 ja 24/2008), Latvian (SopS 33 ja 34/2008), Puolan (SopS 46 ja 47/2008), Eurooppalaisen puolustusmateriaaliyhteistyöjärjestön (OCCAR) (SopS 109 ja 110/2008), Bulgarian (SopS 116 ja 117/2008), Slovenian (SopS 22 ja 23/2009), Tšekin (SopS 53 ja 54/2009), Espanjan (SopS 38 ja 39/2010), Israelin (SopS 34 ja 35/2012), Pohjois-Atlantin liiton (Nato) (SopS 7 ja 8/2013), USA:n (SopS 41 ja 42/2013), Iso-Britannian (SopS 49 ja 50/2013) ja Luxemburgin (SopS 59 ja 60/2013), Sveitsin (SopS 88 ja 89/2014), Kroatian (SopS 38 ja 39/2015), Itävallan (SopS 37 ja 38/2018) ja Unkarin (SopS 63 ja 64/2018) kanssa sekä monenvälinen pohjoismainen tietoturvallisuussopimus Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin välillä (SopS 10, 11 ja 12/2013).

Valtioneuvoston 15.10.2018 asettamaan valtuuskuntaan koskien Ukrainan kanssa valmisteltavaa tietoturvallisuussopimusta kuuluivat jäseninä Liikenne- ja viestintäviraston, puolustusministeriön, Suojelupoliisin sekä ulkoministeriön edustajia. Valtuuskuntaa johti kansallisen turvallisuusviranomaisen (NSA) päällikkö Anu Laamanen ulkoministeriöstä. Neuvottelut Ukrainan kanssa saatiin päätökseen heinäkuussa 2019.

Ukrainan kanssa tehty sopimus noudattaa pääpiirteissään aiempia Suomen tekemiä kahdenvälisiä tietoturvallisuussopimuksia. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa sellaisen turvallisuusluokitellun tiedon suojaaminen, jota vaihdetaan tai tuotetaan osapuolten välisessä yhteistyössä erityisesti ulko-, puolustus-, turvallisuus-, poliisi- tai tiede-, elinkeino- ja teknologia-asioissa.

Sopimuksen keskeisimmät lainsäädännön alaan kuuluvat velvoitteet on määrätty sopimuksen 5 artiklassa. Osapuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset kansallisten säädöstensä ja määräystensä mukaiset toimet suojatakseen sopimuksessa tarkoitettua turvallisuusluokiteltua tietoa sekä antavat tälle tiedolle saman tasoisen suojan kuin omalle vastaavaan turvallisuusluokkaan kuuluvalle tiedolleen (5 artiklan 1 kohta). Sopimuksen mukaisesti osapuolet eivät salli kolmansille osapuolille pääsyä turvallisuusluokiteltuun tietoon ilman luovuttavan osapuolen kirjallista etukäteissuostumusta (5 artiklan 2 kohta). Pääsy turvallisuusluokiteltuun tietoon sallitaan ainoastaan henkilöille, joilla on tiedonsaantitarve, joista on tehty turvallisuusselvitys kansallisten säädösten ja määräysten mukaisesti ja joille on sallittu pääsy tällaiseen tietoon sekä selvitetty heidän vastuunsa turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisesta (5 artiklan 3 kohta). Sopimuksen mukaisesti henkilöturvallisuusselvitystä ei edellytetä turvallisuusluokkaan KÄYTTÖ RAJOITETTU / BEGRÄNSAD TILLGÅNG tai "Для службового користування" kuuluvaan turvallisuusluokiteltuun tietoon pääsemiseksi (5 artiklan 4 kohta). Turvallisuusluokiteltua tietoa saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten se on luovutettu (5 artiklan 5 kohta).

Sopimuksen 6 artikla sisältää määräykset turvallisuusluokitelluista sopimuksista. Kysymys on sopimuksen 2 artiklassa olevan määritelmän mukaisesti sopimuksista ja alihankintasopimuksista, jotka sisältävät tai

joihin liittyy turvallisuusluokiteltua tietoa (esim. puolustusalan hankinnat). Vastaanottajan toimivaltainen turvallisuusviranomainen ilmoittaa tällöin pyynnöstä luovuttavan osapuolen toimivaltaiselle turvallisuusviranomaiselle, onko ehdotetulle hankeosapuolelle, joka osallistuu turvallisuusluokiteltua sopimusta edeltäviin neuvotteluihin tai tällaisen sopimuksen täytäntöönpanoon, annettu vaadittua turvallisuusluokkaa vastaava asianmukainen todistus turvallisuusselvityksestä (yritysturvallisuusselvitys) (6 artiklan 1 kohta). Jos kyse on avoimesta tarjouskilpailusta, vastaanottajan toimivaltainen turvallisuusviranomainen voi antaa luovuttavan osapuolen toimivaltaiselle turvallisuusviranomaiselle asianmukaiset todistukset turvallisuusselvityksestä ilman virallista pyyntöä (6 artiklan 2 kohta). Sopimuksen mukaisesti yritysturvallisuusselvitystä ei edellytetä turvallisuusluokkaan KÄYTTÖ RAJOITETTU / BEGRÄNSAD TILLGÅNG tai "Для службового користування" kuuluvaa turvallisuusluokiteltua sopimusta varten (6 artiklan 3 kohta).

Sopimuksessa on myös yksityiskohtaiset määräykset turvallisuusluokitellun tiedon välittämisestä (7 artikla), turvallisuusluokitellun tiedon kopioinnista, kääntämisestä ja hävittämisestä (8 artikla), vierailuista (9 artikla), turvallisuusyhteistyöstä (10 artikla), tietoturvaloukkauksista (11 artikla), sopimuksen velvoitteiden täyttämisestä aiheutuvista kustannuksista (12 artikla), riitojen ratkaisemisesta (13 artikla) sekä sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta (14 artikla).

Euroopan avaruusjärjestöä (ESA) koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten ja Euroopan avaruusjärjestön välillä turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta ja vaihdosta tehdyn sopimuksen (SopS 94 ja 95/2004) ja edellä mainitun Suomen ja Saksan välisen tietoturvallisuussopimuksen voimaansaattamiseksi säädettiin laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista (588/2004). Mainitun lain säätämisen johdosta nyt kyseessä oleva Suomen ja Ukrainan välinen tietoturvallisuussopimus voidaan aikanaan saattaa voimaan niin sanotulla blankettilailla, kuten muidenkin Saksan sopimusta seuranneiden tietoturvallisuussopimusten suhteen on tehty.

Tarkoituksena on, että Suomen ja Ukrainan välillä allekirjoitettaisiin sopimus turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Kiovassa syyskuussa 2019. Tämän johdosta esitetään, että Tasavallan Presidentti valtuuttaisi suurlähettiläs Päivi Laineen tai hänen estyneenä ollessaan osastopäällikkö Maimo Henrikssonin allekirjoittamaan Suomen puolesta Suomen tasavallan ja Ukrainan välisen sopimuksen turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta.